

Posudek rigorózní práce Mgr. Brigity Vernerové na téma „Diskriminace a její projevy v českém pracovním právu“

Rigorozantka si pro zpracování své práce zvolila velmi zajímavé a aktuální téma, jež si stále zasluhuje pozornost odborné veřejnosti a v České republice dosud není dostatečně zpracováno, jako ostatně celá problematika principu rovnosti a zákazu diskriminace, a to nejen v pracovněprávních vztazích.

Předložený elaborát o rozsahu 103 stran (zřejmě striktně respektován předepsaný rozsah 100 normostran textu) vlastního textu autorka rozčlenila do šesti kapitol, z nichž první a poslední tvoří úvod a závěr, přičemž autorka jako kapitolu čísluje rovněž resumé a použitou literaturu. Jedná se o formální nedostatek a je třeba upozornit, že v pracích tohoto charakteru se úvod a závěr, natož pak seznamy a resumé rozhodně nečíslují.

Obecně konstatuji, že dle mého názoru práce nesplňuje požadavky kladené Právnickou fakultou UK na rigorózní práci.

Již systematika celé práce není zvolena vhodně. Např. v kapitole 2. nazvané Pojem, definice a formy diskriminace se objevuje subkapitola 2.3. nazvaná poněkud zvláště Párvní základ, ve které autorka pojednává o národní právní úpravě, poté o mezinárodním a evropském právním základu, kteroužto subkapitolu dále člení na mezinárodní instrumenty a koncepce ochrany lidských práv a evropský systém ochrany základních práv. Bylo by bývalo vhodné, aby si autorka nejdříve sama ujasnila kategorizaci pojmů, jež se od sebe značně liší, přičemž je ale autorka používá promiscue. Zcela nevhodně je dále nazvána i pojata kapitola č. 3 Antidiskriminace v českém právu, kterou autorka začíná pojednáním o směrnících evropského práva upravujících zákaz diskriminace, ač by bylo bývalo vhodné tuto kapitolu zařadit k pojednání o evropských

základech práva na rovnost a zákazu diskriminace. Autorka pak pojednává o transpozici práva ES, přičemž se opět vrací k některým směrnicím, aby na celé pojednání navázala kapitolou 4. Změny v národní legislativě po transpozici, čímž se opět vrací k již pojednanému. Poslední věcná kapitola pak pojednává o současné praxi, nicméně na necelých čtyřech stranách, a to pouze o tzv. situačním testingu, který je v práci označen za specifickou metodu, která se začala používat během 50. až 60. let v USA. Jedná se tedy o velmi starou metodu, která je v současné době navíc nikoli tak relevantní jako jiné metody zjišťování diskriminačního jednání.

Z obsahového hlediska mám k práci rovněž nemálo výhrad. Lze začít již od historického přehledu vývoje antidiskriminačního zákonodárství, kde např. na str. 10 autorka celkem beze smyslu spojuje vývoj římského práva s judaismem, nebo když na str. 13 a 14 přeskakuje v podstatě dvě století, když se zmiňuje o Bill of Rights z roku 1791 a následně hned o prvním zákoně o rasové diskriminaci z Velké Británie z roku 1968. Rovněž tak historický vývoj v českých zemích je pojednán velmi obecně, jeví se spíše jako opsán z dostupné literatury, bez jakékoli relevance k tématice rigorózní práce, přičemž autorka zcela pomíjí českou feministickou školu.

Ani pomologie není v předložené práci nijak přesně vymezena. Např. na str. 32 autorka v rámci pojednání o nepřímé diskriminaci rozlišuje formální a materiální diskriminaci a diskriminaci právní a faktickou, jako by toto rozlišení neplatilo i pro diskriminaci přímou.

Na straně 37 autorka tvrdí, že „ochrana před diskriminací v pracovněprávní oblasti je upravena zejména v zákoně o zaměstnanosti, v zákoníku práce, služebním zákoně, zákoně o kolektivním vyjednávání aj.“, aniž by se alespoň zmínila o antidiskriminačním zákoně, který diskriminaci v pracovněprávních vztazích rovněž upravuje. O něm pojednává

až posléze, a to ve velké stručnosti a bez jakéhokoli vymezení souvislostí s ostatními pracovněprávními předpisy.

V kapitole 2.3.2.1. mezinárodní instrumenty a koncepce ochrany lidských práv autorka zcela pomíjí Úmluvu OSN o odstranění všech forem diskriminace žen, jakož i Úmluvu OSN o odstranění všech forem rasové diskriminace. Následující kapitolu již autorka věnuje právu ES, resp. právu EU, aniž by se zabývala právními nástroji ochrany před diskriminací přijatými na půdě Rady Evropy. Na str. 45 uvádí, že „Primární komunitární právo tvoří soustava mezinárodních smluv...“ Toto vyjádření není zcela přesné a je zavádějící. Autorka rovněž zcela pomíjí Lisabonskou smlouvu, jejíž přijetí i znění bylo již v době odevzdání práce známé. Na str. 47 pak autorka dává najevo, že ne zcela chápe rozdíl mezi právem EU a systémem ochrany lidských práv zakotveným Radou Evropy, když uvádí. „z výše uvedených důvodů je třeba odlišovat základní svobody, jakožto základy vnitřního trhu, které jsou upraveny Evropskou úmluvou o lidských právech, od základních svobod podle Smlouvy o založení ES.“ Autorka přitom nikde jasně neuvádí, že Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod je dokumentem Rady Evropy, natož aby se zabývala článkem 14 této Úmluvy, který je pro téma rigorózní práce naprosto klíčový. Fakticky správná zmínka o tomto dokumentu je obsažena až na str. 48.

Na str. 52 a násl. autorka pojednává o právu ES, aniž by zmínila historický základ zákazu diskriminace v primárním právu, rovnou se zabývá čl. 13 Smlouvy ES, který byl včleněn do Smlouvy ES až Amsterodamskou smlouvou. Seznam směrnic, které autorka uvádí, je navíc chaotický, nic nevysvětlující a ne zcela úplný, z hlediska pracovněprávních vztahů. Autorka v této souvislosti vůbec nepracuje s judikaturou ESD, která je pro vývoj antidiskriminačních směrnic práva ES naprosto klíčová, o zahraniční odborné literatuře ani nemluvě.

Přitom alespoň systematický přehled směrnic ES v této oblasti bylo zcela triviální poskytnout, neboť je k dispozici např. i na stránkách www.mpsv.cz, stejně jako je v současné době velmi snadno dostupná judikatura ESD na stránkách www.europa.eu. Ač kapitola, která je nazvána tak, že čtenář očekává souvislosti práva ES a českého práva, neobsahuje celkově v podstatě žádné relevantní informace kromě zcela základních a triviálních popisných pouček, které neobsahují naprosto žádný právní názor autorky na zkoumanou problematiku.

Stejně tak v kapitole o transpozici práva ES do českého práva není k nalezení žádné hodnocení platné české právní úpravy, ani antidiskriminačního zákona. Subkapitoly nazvané v tomto smyslu a obsažené na str. 85-87 v tomto smyslu nejsou vůbec uspokojivé. Stejně je třeba hodnotit i kapitolu pojednávající o prostředcích ochrany před diskriminací, kde autorka zcela pomíjí institut Veřejného ochránce práv, jakož i inspektorátů práce. Ohledně poslední kapitoly, jež se měla věnovat současné praxi, jsem již pojednala výše.

Celkově tedy vyjadřuji svůj názor, že předložená rigorózní práce nespĺňuje požadavky kladené rigorózním řádem PF UK na tento typ prací a nedoporučuji, aby práce byla v tomto stavu a znění obhájena.

..

V Praze dne 13.4.2010

JUDr. Kristina Koldinská, Ph.D.

oponentka